

BERLIN / 69

POUL MALMKJÆR

Festivaler er trættende; det enes mange deltagere om at fastslå efter blot tre dages forløb. Kun debuterende deltagere er af en anden mening, berusede som de endnu er af en sådan begivenheds mange muligheder. Vi andre bliver let en smule blaserte, og det er naturligvis ikke noget, der kommer filmene til gode. Sætter man os så sammen med f. eks. de tyske biografejere, der kan få de franske biografejere i Cannes til at ligne høfligheden og åbenheden selv, så er det klart, at reaktionen er godt repræsenteret. Her sidder vi så en flok danskere og svenskere og virrer fortvivlet med hovederne under de gevaldige dyster på bifalds- og mishagsytringer, der næsten obligatorisk følger samtlige konkurrencefilm. De »progressive« er anbragt såvel foran som bag i salen, og hvis *de* klapper, pifter centrum – og omvendt. Jeg har altid beundret folk, der så prompte kunne tage stilling til et kunstværk; på samme måde som jeg beundrer én, der kan løbe 100 m på 1,3. Det er rent ud sagt fantastisk.

Denne stillingskrig i biograferne stod noget i kontrast til konkurrencefilmernes dominerende tema: Revolution.

Åbningsfilmen den 25. juni antydede dog kun dette tema. Det var Peter Halls »Three Into Two Won't Go« med Rod Steiger og Claire Bloom som et trist engelsk ægtepar, der går i opløsning ved mødet med en ny »moral«, repræsenteret af den provokerende

Judy Geeson. En flig gik af borgerligheden, ikke mere, og ingen blev urolige over *den* film.

Den 26. kom Satyajit Rays »Goopy Gyne Bagha Byne« (Goopy og Baghas eventyr), et eventyr for børn (og voksne?) om to enfoldige og renhjertede spillemænd, der behager guderne, og som derfor får tre ønsker opfyldt. Disse tre ønsker sætter dem i stand til at skabe fred mellem to riger. Filmen overbeviste mig ikke om, at eventyrets verden også er Rays. Filmen forekom mig repetere, overbroderet og temmelig uskønt fotograferet. Andre diskuterede dog filmen livligt og fik mange forklaringer af Ray selv, og mod festivalens slutning havde man diskuteret sig op til en begejstring, der *måtte* munde ud i ønsket om at filmen blev præmieret. Det skete dog ikke. Diskuteret blev også teatermanden Rainer Werner Fassbinders »Liebe ist – kälter als der Tod«. Jeg ved ikke hvorfor. I en anti-filmisk form leverede han en i alle måder hæsleg amatørkomedie om alfonser og smågangstere. Jeg har en mistanke om, at ham, der klappede efter filmen, var Jean Marie Straub. Netop Straub stod for filmens højdepunkt, viste det sig. Fassbinder havde brugt et fraklip fra en Straub-film (sådanne findes!) som dramatisk højdepunkt i sin film. Det drejede sig om ca. 4 min.s optagelser af en mørk gade. Jeg sad som på nåle. Det hele var ellers begyndt

så godt med Per Berglunds svenske forfilm »Dr. Murkes samlade tystnad«, som var en meget vitig og præcis skildring af et absurd miljø: Sveriges Radios foredragssektion. Novellefilmens pointe var smuk nok til at bære den detaljerige miljøschildring, og filmens udnyttelse af CinemaScope-formatet var gennemtænkt.

Den 27. begyndte med et engelsk bidrag i den traditionelle, tapre individualist-genre: Waris Hussein's »A Touch of Love« med Sandy Dennis i en stjerneverole som ugift mor, der vil beholde sit barn og som ikke vil fortælle barnets fader om dets eksistens. Der burde være en lov imod den slags. Det var nydeligt håndværk helt igennem, men problemstillingen forekom mig lidt uinteressant.

Uinteressant var også Edoardo Brunos »La sua giornata di gloria«, der temmelig naivt suttede løs på Brecht i et forsøg på at gøre en usandsynlig revolution kulturelt plausibel. Instruktøren ville skabe poesi omkring revolutionen; det lykkedes i meget få glimt. Resten var frustreret indavl af ideer, der i forvejen er ved at kvæles i ny-romantik. En ung trekant, partisangrupper i Rom, den ene unge mand forråder den anden og genopstår med en genial plan til et angreb, som han imidlertid også forråder på grund af et regnvejr og pigen.

Dagen efter kom Sveriges konkurrencebidrag, Johan Bergenstråhles »Made in Swe-

den«, som efter en visuelt meget stærk åbning – en stockholmsk gadeteater-forestilling – skildrer en journalists påvisninger af en urimelighed i det svenske samfund: storkapitalisten. Filmens styrke er dens lyst til debat (journalistens »rene« idealisme møder en følelsesmæssig modstand hos hans veninde, sociologen), og dens svaghed er nok en række dramatiske optrin i Bangkok, hvor man ikke overbevises helt om plot'ets rimelighed. Bergenstråhle selv var lidt stødt over, at også bourgeoisiet klappede. I øvrigt er det en af de få film, der på acceptabel vis kan vise en løsning på et nutidigt problem. Den angiver i ord og billeder, hvordan man ikke blot »tør, hvor andre tier«, men hvordan man får revolutionerende resultater ud af protestrangen.

Godard er *out*. Filmentusiasterne peb ham ud i Berlin efter »Le gai savoir« og centrum i salen vågnede for sent til at levere en spontan moddemonstration. Juliette Berto og Jean-Pierre Léaud foretager i filmen en næsten helt privat godardsk spadseretur ind i pseudo-filosofiens pulverkammer, der kunne minde om et filmstudie, men som – finder jeg – snarere er et spejlkabinet med Godard selv som begejstret kustode (og største kunde). Det er en ringe trøst, at han selv finder filmen mislykket. Han sætter i slutordene sin lid til bl. a. Straub.

Søndag den 29. afslørede, at den italienske producent Alberto Grimaldi – der bl. a. har haft succes på de hårde westerns – har stukket fingeren i jorden og mærket sig frem til kombinationen mystery/sex. Til den ende havde han engageret den ferme Elio Petri – manden, der hopper på hvadsomhelst; og med talent – og resultatet var blevet »Un tranquillo posto di campagna«. Franco Nero som mentalt forstyrret maler i ensomt slot på landet, Vanessa Redgrave som overfladisk kunsthandler og potentiel blodsuger, og så et nymfomant genfærd på bare 17 år. Den må da være hjemme. Man har lov at håbe det modsatte. Den argentinske »Tiro de gracia« af Ricardo Becher gik jeg glip af. Af andre fik jeg at vide, at jeg ikke var gået glip af noget. Den tredje jeg på.

Mandag vistes Henning Carlsens »Klabautermanden« og et officielt fransk bidrag, »Erotissimo«, af Gérard Pirès. Den sidste havde en momentvis morsom Francis Blanche som næsten eneste lyspunkt i et forsøg på at genoplive en fransk komediegenre, der var forældet i 1950. Et sølle officielt bidrag. »Cahiers«-kritikerne Jacques Aumont talte senere helt pænt om »Klabautermanden«.

Sideløbende med konkurrencefilmene vistes en retrospektiv Abel Gance-serie, en serie »Klassiske amerikanske musics«, en serie »Woches des jungen Films«, der i år var helligt jugoslavisk film, samt naturligvis de såkaldte Internationale filmforevisninger og Frit filmforum, hvor man kan se alt fra Bergmans TV-film »Riten« til Markopoulos' »Portraits«. De jugoslaviske film viste en bredde og en kvalitet, som på mange måder er forbilledlig, og som det ville være urimeligt at karakterisere på blot få linier. Serien bestod af Zivojin Pavlović' »Kad budem mrtav i beo« (Når jeg er død og hvid), Gordon Mihić og Ljubisa Kozomaras »Bajka« (Et eventyr), Zvonimir Berković' »Rondo« (vist i TV), Branko Ivandas »Gravitacija« (Gravitation), Matjaz Klopčič' »Sedmina« (Dødsfesten), Boro Drasković' »Horoskop« og Purisa Djorjević' »Jutro« (Morgen –

også kaldet: En serbisk morgen). Musicalserien derimod var skuffende sjustet tilrettelagt. Man tillod sig f. eks. at præsentere »Meet Me In St. Louis« i en beklippet 16 mm sort/hvid udgave. Og det kan ske på en festival! Der var udbredt surhed over arrangementet.

Konkurrencen slæbte sig videre tirsdag den 1. juli med det brasilianske bidrag, Walter Lima Jr.s »Brasil ano 2000«, en moralitet om en families opløsning efter 3. verdenskrigs atomkatastrofe. En spændende indledning lovede et nyt, centralt værk af »Drengen fra plantagen« skaber, men filmen løb fra instruktøren; alle aspekter skulle med i filmen, og intet nåede ud over skitsestadiet. Det blev meget trættende og ikke spor tragisk. Der var straks mere konsekvens i Susumu Hanis »Aido«, en studie i erotiske fantasier med vægten lagt på det efterhånden klasiske japanske motiv med en skøn, fornem dame, der går igen efter døden, og som lokker en ung, villig student, der ikke kan få den pige, han elsker. Det var mere kompliceret end som så, men Hanis begejstring for de udsøgte close ups af diverse legemsdele blev efterhånden så dominerende, at filmens egentlige tema tabtes af syne. Flot var det, men lidt for ekvilibristisk for min smag.

Der var udsolgt hus til onsdagens tyske film, teaterinstruktøren Peter Zadeks »Ich bin ein Elefant, Madame« (titlen går på melodien »Jeg kysser Deres hånd, Madame«). I en livlig og ofte helt sprælsk stil fremlægger Zadek problematikken omkring studenteroprøret. Han går ud fra en afgangsklasse og dens debat med lærere og professorer, men satiriske affæmper til andre sider af undervisningssystemet viser hans sympati for aktionerne. I centrum står en renlivet provokatør, Rull, der er imod alt og alle. Først da han bortvises fra skolen kort tid før eksamen, er han enig med autoriteterne. Denne Rull er manden, der sætter spørgsmål ved al ting, og som derfor må lægge sig ud med alle parter i debatten. Zadeks film sætter også spørgsmål ved en masse ting, man almindeligvis anser for indlysende selvfølgeligheder.

Noget af den samme lyst til at pille i tilsyneladende lægte sår fandt man i amerikaneren Brian de Palmas »Greetings«, en 40.000 dollars produktion om tre venner, der står for at skulle opsluges af samfundet, d.v.s. bl. a. indkaldes til militærtjeneste. Filmen er blevet en ganske spændende analyse af tiden og samfundet, og kun i få detaljer bliver den for kurios eller karikerende. Ellers er filmen rig på ideer, og et par lange, gennemspillede afsnit med helt diskret teknik var blandt festivalens mest stimulerende højdepunkter.

De positive overraskelser fortsatte torsdag den 3. med den jugoslaviske »Rani Radovi« (Tidlige værker) af Zelimir Zilnik. Titlen henviser til Marx' forfatterskab, og filmen er en ret symbolsk affære om fire unge, tre mænd og pigen Jugoslawa, der drager ud i de jugoslaviske landsbyer for at prædike den sande lære. Det går dem skrækkeligt, og da ingen vil høre på deres teori, beslutter de sig til i hvert fald at stå solidarisk med befolkningen og derigennem vise deres ærlige vilje. Heller ikke det lykkes for dem, og i et voldsomt slutopgør voldtager de tre mænd Jugoslawa, dræber hende og brænder liden. Spørgsmålet er naturligvis, hvad der siden vil genopstå af asken. En yngre dansk film-

kritiker sagde bagefter, at han ikke vidste, hvad han skulle mene om filmen, for han kunne ikke finde ud af, hvem i filmen han skulle holde med. »Rani Radovi« er, som mange jugoslaviske film, politisk kompliceret, mens stilen holder sig mere på det genkendelige. Det er dog en opsigtsvækkende debutfilm.

»Balladen om Carl-Henning« stod sig pænt, selv om dens intime tone ikke rigtig nåede igennem til et publikum, der i over en uge var blevet fodret med romantiske symboler og seksuelle udskjelset (dette er en forklaring og ikke en fordømmelse!). Jesper Klein udtalte på pressekonferencen, at han håbede på den katolske filmpris.

Fredag imødeså man med spænding Carlos Sauras »La madriguera« (Hulen), som at dømme efter programmet kunne være en uddybning af et tema fra »Den giftgrønne drink«. Geraldine Chaplin og Per Oscarsson som overklasseægteparret med fortidsknuder og moralsk utiltrækkelighed var da også i spil og instruktion en tour de force, men for mig blev det ved kraftpræstationen. Saura havde, som Hani, fortabt sig i de labre detaljer og mistet overblikket. Filmen blev for privat, for seyejournal-agtig. Jeg tror, at filmen har været en nødvendighed for Saura, så jeg venter alligevel spændt på hans næste. Richard Lester vendte med »The Bed Sitting Room« tilbage til stilen fra »How I Won the War«. Her havde et par mystiske herrer ved navn John Antrobus og Charles Wood (= Spike Milligan og Lester?) bearbejdet et Milligan-stykke om 20 overlevende englændere efter verdens korteste krig (2 min. 28 sek.). For at retfærdiggøre satiren, som sigter på England af i dag, har man skildret tiden efter atomkrigen med Goon'ernes absurde humor, og balancen lykkes stort set. Det er grinagtigt og det er frygteligt, når personer i filmen »på grund af bestrålingen« langsomt forvandles til et klædeskab eller et værelse; men atter en gang føler jeg i en film af Lester, at et lidt roligere tempo ville klare en del problemer for den tungtopfattede tilskuer (= mig).

Lørdag fik John Schlesinger festivalens største bifald for »Midnight Cowboy«, en »utilsløret« skildring af en småbegavet Texas-drengs forgæves forsøg på at slå sig igennem som gigolo i New York. Det pikante emne og den taktfulde, »utilslørede« præsentation af de mange delikate konflikter gik lige i folk. Filmen er for mig at se kun opsigtsvækkende ved en vidunderlig præstation af Dustin Hoffman som cowboysven. Meget tyder i øvrigt på, at filmen i virkeligheden handler om en trækkerdreng, så helt utilsløret er den næppe.

Endelig kom noget for festivaler så sjældent som en episodefilm, den italienske »Amore e rabbia«, der havde produktionstitlen »Vangelo 70«. Carlo Lizzanis episode, »Apati«, gav en interessant og befriende kort skildring af det udtalte fænomen: folks skræk for at blive blandet ind i noget. Bernardo Bertolucci havde affilmet en Living Theatre-forestilling, der skulle illustrere begrebet »Agoni«, og det blev en blanding af godt og trist, mest trist, men Godard slog dog i den efterfølgende episode, »Kærlighed« alle rekorder i kedsommelig hulhed. En lang snak om tilskuerens rolle, der fik tilskueren til at døse hen. Pasolini slentrede sig igennem en skildring af en »uskyldig« ung mands dialog med Vorherre i en episo-

de, der hed »Papirblomst-sekvens«. Den skulle vist modbevise påstanden om, at de enfoldige skal arve Guds rige. Det er nok tiltrængt, men det skal næppe gøres på den måde. Endelig kom så filmens væsentligste bidrag og et af Berlin-festivalens højdepunkter: Marco Bellocchios episode »Snak, snak«, der uprætentøst, meget grinagtigt og fantastisk intelligent og præcist skildrer en debat mellem studenter og lærere om tidens problemer, om revolution, protest, professorvælde, vold etc. Det hele er udformet som et ektemporalspil, og vi får det hele med når de medvirkende falder ud af rollerne og finder ind i dem igen efter lidt smågrineri. Man er milevidt fra Fassbinder, Bruno og Godards opstyltede selvhøjtidelighed og uansvarlige romantik. Kunne man blot importere »Snak, snak« alene.

Beklageligvis havde jeg ikke mulighed for at se festivalens afsluttende film, Buñuels »La voie lactée«, men jeg trøstede mig med at filmen allerede er købt hjem og sat til premiere.

Prisuddelingen var bemærkelsesværdig »utraditionel«:

Guldbjørnen:

Rani Radovi

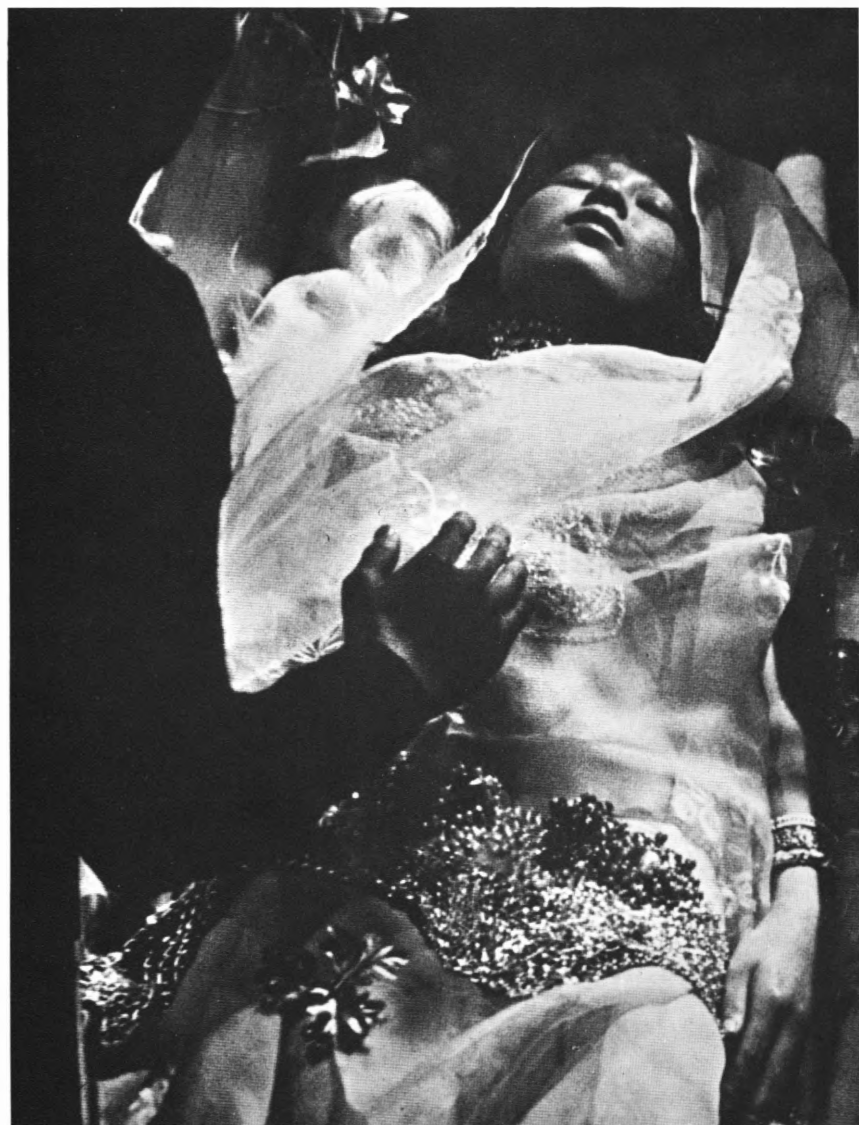
Sølvbjørnen:

Greetings

Made in Sweden

Ich bin ein Elefant, Madame

Un tranquillo posto de campagna

Øverst: fra den amerikanske »Greetings«, der er købt hjem til Danmark. Til venstre: scene fra Susumi Hanis »Aido« (Love's Slave). Nederst til højre: fra den vesttyske »Ich bin ein Elefant, Madame«.

